Βυζαντῖνα σιδηρᾶ νομίσματα.

«Τῶν δὲ Βυζαντίων τὸ σιδηροῦν νόμισμα ἔδοξαν
διαφυλάξαι οὐ μόνον ἐν τῇ [illegible] ἀλλὰ καὶ
τῶν [illegible]. Ὁ Ἀριστοφάνης ἐν ταῖς Νεφέλαις λέγει γάρ·
«Ποίους θεοὺς ὀμεῖ σύ; πρῶτον γὰρ θεοὶ ἡμῖν νόμισμ'
οὐκ ἔστι. Στρ. Τῷ γὰρ ὄμνυτ'; ἢ σιδαρέοισιν, ὥσπερ ἐν
Βυζαντίῳ;» (2) Καὶ ἀλλαχοῦ·
«Χαλεπῶς ἂν οἰκήσαιμεν ἐν Βυζαντίοις, ὅπου σιδαρέοι-
σι τοῖσιν νομίσμασιν.» Ὁ δὲ σχολιαστὴς τοῦ Ἀριστοφάνους
προστίθησι· «ἐδόκει τὸ τῶν Βυζαντίων νόμισμα [illegible]
εἶναι [illegible] καὶ [illegible] [illegible] [illegible].»
Ὁ δ' Ἀριστείδης· «οὐδὲ γὰρ ἐν [illegible] σιδηρῷ νομίσμα-
σιν [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]»
Τὸ τῶν Βυζαντίων σιδηροῦν νόμισμα [illegible] ὁ Ἡσύχιος (1).
Ὁ δὲ [illegible] λέγει· «Βυζαντίων γὰρ [illegible] σιδηροῖς
νομίσμασιν [illegible] [illegible] σιδαρέοις, νομίσματα
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
ρου [illegible] σιδαρέων.» Ὅθεν καὶ ἐν τοῖς [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible].

Ἐν τοῖς [illegible] [illegible] [illegible], [illegible]
[illegible] [illegible] σιδηροῦ [illegible] νομίσματα καὶ [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] τὸ [illegible] [illegible] (3).

Αθ. Ν. Βερναρδάκη
Περὶ τῶν χαρτονομισμάτων
παρὰ τοῖς
ἀρχαίοις
Ἑ. Φ. Σ.
Τ. ς' σ. 171

---

(1) [illegible] XVII. (2) Στίχος 249. (3) [illegible] XLVI [illegible] [illegible] σ. 145 [illegible] [illegible] (ἐν σχ. 108) [illegible].

Βυζαντίου σιδηρᾶ νομίσματα.

Ἰδοὺ τί περὶ τούτων λέγει ὁ Βοίκχιος ἐν τῇ πολιτικῇ αὐτοῦ Οἰκονομίᾳ τῶν Ἀθηναίων α Ἑλλάδα (ἐν Λακεδαίμονι)... ἡ χρῆσις τοῦ σιδηροῦ νομίσματος ἦτον ἀρχαία καὶ χάριν ἠθικοῦ λόγου. Δὲν συνέβαινεν ὅμως τὸ αὐτὸ καὶ ἐν Βυζαντίῳ· τὸ σιδηροῦν των νόμισμα, ὅμοιον τῷ τῶν Κλαζομενίων (ὅτε τὸ τῶν Βυζαντινῶν νόμισμα εἶχεν ὀνομαστικὴν ἀξίαν δηλ. χαρτονόμισμα· τότε ποσῶς οὐδεμία σχέσις μεταξὺ τῶν σιδηρῶν Βυζαντινῶν νομισμάτων καὶ Λακωνικῶν, ἅτινα εἶχον ὅλως διόλου πραγματικὴν ἀξίαν) δὲν ἔφερεν κατὰ τοῦτο μόνον μὴ ἀναγνωριζόμενον ὡς χρέος. [illegible] τῶν εὐπόρων ὡς πρὸς τὸ ἐμπόριον διότι καὶ τὰ προϊόντα τοῦ ἐδάφους του τὸ Βυζάντιον συχνάκις εὑρίσκετο εἰς δυσαρέστους θέσεις. Ὑπέφερε πολλὰ δεινὰ διαρκούντων τῶν μετὰ τῆς Περσίας Πελοποννησιακοῦ καὶ Μακεδονίας πολέμων του. Διαρκῶς εἰς διενέξεις εὑρισκόμενον μετὰ τῶν περιοικούντων αὐτὸ βαρβάρων δὲν ἠδύνατο νὰ τοὺς ἀπομακρύνῃ οὔτε διὰ τῆς βίας οὔτε διὰ τῶν φόρων. Εἰς τὸ μαρτύριον τοῦ Ταντάλου προσετίθεντο εἰς τὰ δεινὰ τοῦ πολέμου, ὅταν ὁ ἐχθρὸς κατέστρεφεν ἢ ἥρπαζεν τὰς ἐτησίας ἐσοδείας του, ἃς μετὰ τόσων κόπων καὶ δαπανῶν προσπορίζοντο ἐν τοῖς γονίμοις περιχώροις. Ἀπὸ τῆς 125 τ. Ὀλυμπιάδος ἐπλήρωσαν φόρον εἰς τοὺς Γαλάτας 3, 5 καὶ 10 χιλιάδας χρυσῶν

Βυζαντίων σιδηρὰ νομίσματα.

καὶ μέχρι 80 ταλάντων, ἵνα ἐξαγοράσωσι τοὺς ἀγρούς των ἀπὸ τῶν καταστροφῶν. Τὰ δεινὰ ταῦτα τοὺς ἠνάγκασαν νὰ καταφύγωσιν εἰς πολλὰ ἄτοπα μέτρα, καὶ τέλος νὰ ἐπιβάλωσι φόρον ἐπὶ τῆς ναυτιλίας, ὅστις ἐπήγειρε τὸν μεταξὺ Βυζαντινῶν καὶ Ροδίων πόλεμον. Μεταξὺ τῶν [illegible] μέσων, ἅτινα μετεχειρίσθη ἡ πόλις αὕτη ἵνα ἐξέλθῃ τῶν δυσχερειῶν τούτων, εἶναι ἡ ἐν τῷ ἐσωτερικῷ χρῆσις σιδηροῦ νομίσματος ἵνα διατηρήσῃ τὸ ἀργυροῦν της διὰ τὸ ἐξωτερικὸν ἐμπόριον καὶ τὰς ἀνάγκας τοῦ πολέμου. Ἐκυκλοφόρει δὲ κατὰ τὸν καιρὸν τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου φέρον τὸ δωρικὸν ὄνομα σιδάρεος, ὡς τὸ ἐν [illegible] Ἀθήναις νόμισμα χάλκεον. Ἐσκώπτετο γελοῖον [illegible] ἀξίας, ὡς λέγει ὁ Σχολιαστὴς τοῦ Ἀριστοφάνους (εἶναι δὲ τὸ τῶν Βυζαντίων νόμισμα ἐλάχιστον πάντων καὶ φαυλότατον, ἅτε σιδηροῦν ὑπάρχον,) φαίνεται ὅτι ἦτο κατεσκευασμένον ἐκ παχέος τινὸς φύλλου σιδήρου τετυπωμένον ἐξ ἑνὸς μόνου μέρους.